

Expunere de motive

Secțiunea 1 - Titlul propunerii legislative

Lege

pentru modificarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal

Secțiunea 2 -Motivul emiterii actului administrativ

I. Descrierea situației actuale

În prezent, termenul „graffiti” în sens comun desemnează desenele din spațiul urban executate pe clădiri sau alte elemente de construcții civile precum poduri, pasarele, coloane, etc. Integrat din ce în ce mai mult în sfera artelor moderne, fenomenul graffiti a căpătat proeminență începând cu anii '70, când a început să apară tot mai frecvent în comunitățile afro-americane din New York, fiind considerat unul dintre cele patru elemente definitorii ale culturii hip-hop. Originile istorice ale graffiti-ului sunt vechi (sensul primar desemnând desenele sau inscripțiile executate, prin zgâriere, pe monumentele antice).

În ultimii ani, o parte semnificativă a artiștilor graffiti au migrat spre sfera legală a activităților artistice, anume aceea a artei murale (realizând astfel de „desene murale”, cu scop estetic, pe elemente de arhitectură urbană în stare de relativă degradare, dar și pe mijloacele de transport public sau pe pereții special amenajați în acest scop, toate acestea cu concursul autorităților locale sau al particularilor care au în proprietate sau în gestiune spațiile respective). Problemele legale apar atunci când este vorba despre desenele făcute în mod ilicit pe imobile fie particulare, fie pe clădiri de for public - o situație agravantă putând fi întâlnită în cazul afectării clădirilor-monument, incluse în patrimoniul istoric, arhitectural sau cultural, protejate de acte normative specifice.

Baza materiei poate fi identificată, în cazul celor mai multe state, în cadrul legilor penale la categoria de infracțiuni privind „distrugerea sau deteriorarea de bunuri publice”, dar și în actele normative specifice care încadrează protejarea bunurilor de patrimoniu.

În afara de sancțiunile pecuniare sau privative de libertate aplicate, autoritățile locale au încercat abordări diferite pentru combaterea fenomenului plasării ilegale de graffiti. Cea mai utilizată modalitate ar fi edificarea unor „ziduri legale” destinate executării de graffiti, unde artiștii se pot exprima în mod legal și nepunitiv.

De foarte mulți ani, clădirile de patrimoniu cultural din România sunt victime ale așa-zisei arte stradale prin graffiti, fiind vopsite și aduse în stare de degradare, alterându-le simbolistica și rolul lor cultural în viața societății noastre.

Recent, obiective importante precum Ateneul Român¹ sau casa istorică a lui Ionel Brătianu din centrul Bucureștiului au fost vandalizate cu graffiti, fiindu-le distruse fațadele exterioare.

Fenomenul alterării fațadelor exterioare ale unor imobile aparținând patrimoniului istoric și cultural este întâlnit la nivelul întregii țări și nu pare să fie redus prin mijloacele de constrângere ale statului.

Măsurile coercitive de natură penală s-au dovedit inefficiente și nu au descurajat de-a lungul timpului acest comportament antisocial. Art. 253, alin. (3) C. pen. are în vedere o formă agravată a distrugerii prevăzute la art. 253, alin. (1), respectiv atunci când este vorba despre distrugerea unor bunuri făcând parte din patrimoniul cultural. Bunurile respective sunt prevăzute în art. 3 din Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată. Conform articolului menționat, patrimoniul cultural cuprinde cinci mari categorii de bunuri: bunuri arheologice și istorico-documentare, bunuri cu semnificație artistică, bunuri cu semnificație etnografică, bunuri de importanță științifică bunuri de importanță tehnică. În lege sunt indicate în detaliu bunurile care se încadrează în fiecare dintre cele cinci categorii. Limitele de pedeapsă instituite de forma agravată sunt de la unu la 5 ani. Limitele de pedeapsă sunt nesemnificative față de prejudiciul produs de cele mai multe ori împotriva patrimoniului cultural afectat de scrieri, desene și picturi cu graffiti sau alte tipuri de vopsele permanente. Autoritățile publice proprietare ale patrimoniului cultural afectat sau a altor bunuri aflate în domeniul lor public sau privat nu reușesc să țină pasul cu reparațiile și reabilitarea fațadelor distruse de aceste desene. Costurile de reabilitare sunt, de cele mai multe ori, imense și depășesc cu mult previziunile bugetelor publice ale respectivelor autorități.

¹Disponibil la: <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/ateneul-noua-victima-a-graffiti-tag-urilor-arcen-e-nevoie-de-un-regulament-ferm-care-sa-opreasca-mutilarea-orasului-1759299>; accesat la data de 06.12.2021.

II. Schimbări preconizate

Prezenta propunere urmărește să majoreze limitele speciale de pedeapsă de la forma agravată a infracțiunii de distrugere prevăzută la alin. (3) a art. 253 C. pen. Se propune majorarea limitelor de pedeapsă de la de la unu la 5 ani, în prezent, la la 2 la 7 ani. S-a optat pentru limitele de pedeapsă *"de la 2 la 7 ani"* urmând raționamentul de la forma calificată a furtului prevăzută la art. 229, alin. (2), lit. a) C. pen., care prevede că *"Dacă furtul a fost săvârșit în următoarele împrejurări: a) asupra unui bun care face parte din patrimoniul cultural"* pedeapsa este închisoarea de la 2 la 7 ani. Scopul majorării este descurajarea săvârșirii de acte de distrugere prin scrieri, pictare sau desenare cu graffiti pe fațadele bunurilor care fac parte din patrimoniul cultural. Apreciem că ideile lui Cesare Beccaria privind ineficiența majorării pedepselor sunt clișeice și nu sunt incompatibile cu ideea de eficiență a certitudinii aplicării lor. Observăm că, în cazul formeii agravate a infracțiunii de distrugere, punerea în mișcare a acțiunii penale se face din oficiu, ceea ce garantează un spor de certitudine a identificării și tragerii la răspundere penală a făptuitorului. Majorarea limitelor de pedeapsă vine să consolideze ideea de descurajare, dar și să sancționeze proporțional cu gravitatea faptei.

De asemenea, propunerea legislativă incriminează în forma agravată și distrugerea unor bunuri care fac parte din domeniul public sau privat a statului sau a unităților administrativ-teritoriale, în ideea de a conserva și proteja arhitectura urbană și a preveni crearea de prejudicii și cheltuieli cu reparațiile care ar cădea în sarcina statului sau a UAT-urilor. Astfel, sfera de incriminare va cuprinde și protejarea acelor imobile istorice care, deși nu sunt clasificate în patrimoniul cultural, sunt în proprietatea statului sau a UAT-urilor. De asemenea, sfera incriminării vizează și clădirile instituțiilor și autorităților publice care nu sunt în patrimoniul cultural, dar care, prin scopul pe care-l deserves, reprezintă autoritatea de stat și imaginea statului român în ansamblul său.

Secțiunea 3 -Impactul socio-economic al prezentului act normativ

I. Impact macro-economic

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

II. Impactul asupra mediului de afaceri

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

III. Impactul asupra sarcinilor administrative.

Ministrul Justiției și Ministerul Public sunt obligați să ia măsuri active de prevenire și combatere a săvârșirii prezentei fapte, în vederea descurajării acestui comportament profund antisocial și distrugător.

IV. Impactul asupra întreprinderilor mici și mijlocii.

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

V. Impactul social

Noua incriminare are un retributiv, descurajant, proporțional și prin urmare util pentru conservarea ordinii sociale.

VI. Impact asupra mediului

Descurajarea utilizării spray-urilor de graffiti în spații publice contribuie la protejarea calității aerului și a mediului înconjurător, prevenind inhalarea involuntară de aburi toxici generați de acele spray-uri.

**Secțiunea 4 - Impactul financiar asupra bugetului general consolidat,
atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)**

Secțiunea 5 - Efectele prezentului act normativ asupra legislației în vigoare

I. Măsuri normative necesare pentru aplicarea prevederilor prezentului act normativ:

a) acte normative în vigoare ce vor fi modificate, ca urmare a intrării în vigoare a prezentului act normativ;

- Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

b) acte normative ce urmează a fi elaborate în vederea implementării noilor dispoziții:

- Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

**II. Conformitatea prezentului act normativ cu legislația comunitară în materie
cazul proiectelor ce transpun prevederi UE**

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

III. Măsurile normative necesare aplicării directe a actelor normative ale UE

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

IV. Hotărârile ale Curții de Justiție a Uniunii Europene

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

V. Alte acte normative și sau documente internaționale din care decurg angajamente

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

VI. Alte informații

În continuare prezentăm elemente de drept comparat din legislația penală și contravențională a statelor membre ale Uniunii Europene în care se sancționează fapte similare sau identice cu cele ce fac obiectul prezentei reglementări.

Austria

Graffiti-ul realizat în condiții ilicite este considerat infracțiune în dreptul penal austriac, anume în Secțiunea 126 privind deranjarea liniștii publice - la alin (1) pct.1 teza 4 care încadrează jefuirea sau provocarea unor daune semnificative proprietății altor persoane. Pedepsa aplicabilă este închisoarea de la șase luni la cinci ani.

Belgia

Art. 534bis din Codul penal prevede amendă sau închisoare de la una la șase luni pentru „orice persoană care a realizat un *graffiti* neautorizat pe bunuri mobile sau imobile”. Articolul 534 prevede: quantumul minim al pedepsei poate fi dublat (sau majorat cu doi ani în cazul pedepsei cu închisoarea), atunci când mobilul săvârșirii infracțiunii este ura, disprețul sau ostilitatea față de o persoană sau un grup de persoane pe baza rasei, culorii pielii, originii naționale sau etnice, naționalitate, sex, etc.

În plus, consiliile municipale pot să prevadă și amenzi administrative de maximum 250 euro pentru astfel de infracțiuni. În acest caz, municipalitățile pot aplica amenzi administrative numai în cazul în care Parchetul („Procureur du Roi”/ „Procurorul”) a sesizat municipalitatea cu clasarea urmăririi penale (întrucât se constată caracterul material al infracțiunii) sau dacă fapta s-a prescris.

Art. 119bis § 1. Consiliul municipal poate stabili sancțiuni administrative pentru încălcarea regulamentelor sau ordonanțelor sale, cu excepția cazului în care acestea sunt stabilite prin sau în virtutea unei legi, decrete sau ordonanțe pentru aceleași fapte sau infracțiuni.

§ 2. Pedepsele stabilite de consiliul municipal nu pot depăși pedepsele stabilite prin legea penală.

§ 8. În cazul în care infracțiunea se sancționează cu o pedeapsă administrativă prevăzută la § 2, paragraful 2, 1°, sau cu o pedeapsă prevăzută la articolele 534bis, 534ter din Codul penal, procurorul are la dispoziție un termen de două luni, de la data primirii procesului-verbal, să informeze Consiliul municipal dacă a fost inițiată o procedură penală sau dacă a considerat că trebuie să claseze dosarul în baza probelor insuficiente. Această comunicare încheie posibilitatea Consiliului de a aplica o amendă administrativă.

Republica Cehă

În Republica Cehă, plasarea de *graffiti* în locuri neautorizate este definită ca infracțiune (din anul 2001). Prin urmare, cei care deteriorează proprietăți private sau publice prin plasarea neautorizată de *graffiti* pot fi condamnați la pedepse cu închisoare de la 6 luni până la 6 ani, în funcție de valoarea prejudiciului și alte împrejurări definite de Codul penal în secțiunea 228. Acesta prevede: (1) Oricine distruge, deteriorează sau face inutilizabil un bun străin, provocând astfel pagube bunurilor altor persoane, poate fi pedepsit cu închisoare de până la un an, interzicerea activității sau confiscarea de bunuri. (2) Oricine deteriorează un bun străin prin pulverizare, vopsire sau marcarea cu vopsea sau altă substanță poate fi pedepsit sub aceleași condiții ca la alin (1).

(3) Constituie faptă agravantă și poate fi aplicată pedeapsa cu închisoare de la șase luni la trei ani:

b) dacă se comite o astfel de infracțiune în dauna altuia pe bază de rasă, etnie, naționalitate, convingeri politice sau convingeri religioase;

(c) dacă se comite o astfel de infracțiune asupra unui obiect care se bucură de protecție în temeiul unei alte legi, sau

(d) dacă se provoacă daune semnificative prin aceasta.

(4) Se aplică pedeapsa cu închisoare de la doi la șase ani dacă prin fapta prevăzută la alin.1 sau 2 se cauzează pagube mari.

Danemarca

În legea daneză răspunderea penală pentru *grafitti* este reglementată de secțiunea 291 din Codul penal danez. Această secțiune prevede că, orice persoană care distruge, deteriorează sau îndepărtează obiecte aparținând altora, este pasibilă de amendă sau de închisoare pentru orice termen care nu depășește un an și șase luni. În caz de prejudiciu foarte grav sau prejudiciu de natură sistematică, pedeapsa poate fi majorată la închisoare de până în șase ani. Din art. 991 din Legea privind administrarea justiției rezultă că, cererile civile de despăgubire împotriva infractorului din cauza prejudiciilor suferite, ca regulă principală, pot fi judecate de instanțe în legătură cu cauza penală.

Franța

Degradarea prin aplicarea de *tag-uri* sau *grafitti* este prevăzută în cadrul art. 322-1 al doilea paragraf din Codul penal potrivit căruia: „Trasarea inscripțiilor, semnelor sau desenelor, fără autorizație prealabilă, pe fațade, vehicule, drumuri publice sau pe mobilierul stradal se pedepsește cu amendă de 3.750 de euro și pedeapsa cu muncă în folosul comunității atunci când s-au produs doar pagube ușoare”. În cazurile în care *tag-ul* a fost realizat pe un alt suport decât cel prevăzut la al doilea paragraf al articolului 322-1, se poate reține infracțiunea de degradare ușoară din art. R. 635-1. Autorul acestei infracțiuni riscă o amendă de 1.500 de euro ca pedeapsă principală, iar serviciul în folosul comunității ca pedeapsă complementară.

Atunci când prejudiciul cauzat de *tag* sau de *grafitti* este mai mare, este posibil să se aplice calificarea legală de degradare gravă. În acest caz, revine procurorului să aprecieze dacă modul de operare al făptuitorului a avut ca rezultat o alterare a suportului pe care este realizat desenul (gravură, vopsea corozivă). În această ipoteză, sancțiunile aplicabile sunt mai mari și pot fi aplicate situații agravante atunci când bunul prejudiciat este destinat utilizării sau decorațiunii publice (mobilier stradal), are

caracter istoric sau artistic (monument) sau când eticheta are un caracter rasist sau xenofob.

Infracțiunea de degradare prevăzută la articolul 322-1, primul paragraf din Codul penal, se pedepsește cu trei ani de închisoare și cu o amendă de până la 45.000 de euro, iar cea definită la al doilea paragraf al aceluiași articol, cu 7.500 de euro amendă și cu muncă în folosul comunității, atunci când bunul distrus, degradat sau deteriorat:

- are destinație de utilitate publică sau decorațiune publică și aparține unei persoane de drept public sau unei persoane însărcinate cu o misiune de serviciu public;
- este un registru, un proces-verbal sau un act original al unei autorități publice;
- este o clădire sau un bun mobil clasificat sau înregistrat, o descoperire arheologică făcută în timpul săpăturilor sau fortuit, un sit care conține material arheologic sau un obiect conservat sau depozitat într-un muzeu național/ muzee locale, biblioteci sau arhive aparținând unor persoane de drept public sau aparținând unui responsabil al unui serviciu public sau recunoscut ca fiind de utilitate publică;
- un obiect prezentat în cadrul unei expoziții cu caracter istoric, cultural sau științific, organizată de o persoană de drept public, sau unui responsabil dintr-un serviciu public sau recunoscut ca fiind de utilitate publică.

În completare, art. L. 2212-5 din Codul General al autorităților locale prevede că poliștii municipali sunt împuterniciți să consemneze prin proces-verbal contravențiile minore de degradare prevăzute de articolul R. 635-1 din Codul penal atunci când acestea se referă la proprietate publică aparținând municipiului. În temeiul articolului 44-1 din Codul de procedură penală primarul are, în cazul unor contravenții care au cauzat prejudicii municipalității, o prerogativă ce îi permite a cere făptuitorului despăgubiri pentru prejudiciu sau executarea unei munci neremunerate în folosul municipalității, care poate consta în reabilitarea fațadelor degradate. Aceste acorduri trebuie aprobate de procuror sau, în cazul muncii neremunerate, de judecătorul instanței administrative. În cazul în care contravenția nu a fost săvârșită în dauna municipiului, ci al unui terț, în special în cazul *tag*-urilor aplicate pe clădiri private, primarul poate cere procurorului să aplice o procedură alternativă urmăririi penale. O astfel de procedură presupune despăgubiri pentru victimă și permite pronunțarea unor măsuri mai ușoare, precum o amendă compensatorie sau prestarea

unei munci neremunerate, urmând a fi inițiate acțiuni penale în caz de eșec. Procurorul trebuie apoi să informeze primarul despre rezultatul acțiunii propuse.

Germania

În Codul Penal federal al Germaniei, secțiunea 303 reglementează infracțiunea de distrugere și deteriorare de bunuri după cum urmează: (1) Orice persoană care distruge sau deteriorează ilegal un bun care nu îi aparține poate fi pedepsită cu închisoare de până la doi ani sau cu amendă. (2) Oricine modifică neautorizat aspectul unui bun străin, într-un mod semnificativ și permanent, va putea fi pedepsit conform prevederilor legii penale. (3) Tentativa se pedepsește.

În completare, Legea cu privire la protecția proprietății culturale (Kulturgutschutzgesetz - KGSG) prevede la secțiunea 18 că : (1) Este interzisă distrugerea sau deteriorarea bunurilor culturale care sunt înscrise într-un registru al bunurilor culturale de valoare națională sau modificarea înfățișării acestora în mod semnificativ și permanent, cu excepția cazului în care aceasta este recunoscută pentru conservare și restaurare profesională sau pentru standardele științifice de cercetare. Secțiunea 303 (1) și (2) din Codul penal rămâne neafectată. (2) Alineatul (1) se aplică și în cazul în care procedura de înscriere a unui bun cultural într-un registru al bunurilor culturale cu valoare națională a fost inițiată. Pedepsa pentru faptele reglementate în secțiunea 18 se regăsesc în secțiunea 83 alin (3): (3) Oricine dăunează, distruge sau schimbă bunuri culturale cu încălcarea secțiunii 18 alin. 1, de asemenea, coroborat cu alin. 2, se pedepsește cu închisoare de până la trei ani sau cu amendă.

Grecia

Codul Penal al Greciei conține prevederi legate de distrugerea sau deteriorarea. Articolele 381 și 382 prevăd:

Art. 378 – Daune aduse bunurilor străine

(1) Cel care distruge sau deteriorează intenționat bunuri care nu îi aparțin în întregime sau parțial ori împiedică în orice alt mod folosirea acestora poate fi pedepsit cu închisoarea de până la doi ani.

2. Dacă paguba este adusă unui bun de mică valoare sau paguba este ușoară, pedeapsa aplicabilă este amenda sau închisoare de până la șase luni.

Art. 382 – Cazuri speciale de avariere a bunurilor

1. Dacă obiectul unei infracțiuni prevăzute în art. 378 este:

- a) bun de uz public;
- b) proprietate caracterizată prin valoarea sa ridicată; sau
- c) distrus prin folosirea focului sau a oricăror mijloace prevăzute la art. 270;

se aplică pedeapsa închisorii de cel puțin trei luni.

Italia

În legislația Italiană există două articole din Codul Penal care reglementează contravențiile și infracțiunile legate de *graffiti*. Art. 635 privind deteriorarea prevede: Orice persoană care distruge, deteriorează sau aduce în stare de neîntrebuințare bunuri mobile sau imobile ale altora, prin violență asupra persoanei sau cu exercitarea unei amenințări poate fi pedepsită cu închisoare de la șase luni la trei ani .

Aceeași pedeapsă poate fi aplicată oricui distruge, deteriorează sau aduce în stare de neîntrebuințare, în totalitate sau în parte, următoarele bunuri ale altora:

- 1. clădiri publice sau clădiri destinate uzului public sau exercitării unui cult, ori asupra bunurilor de interes istoric sau artistic, oriunde s-ar afla, sau asupra clădirilor cuprinse în perimetrul centrelor istorice sau asupra clădirilor a căror construcție, renovare, recuperare sau reabilitare sunt în curs de finalizare sau sunt finalizate,
- 2. lucrări destinate irigațiilor;
- 3. vița de vie, pomi sau arbuști fructiferi, arbori forestieri sau păduri ori pepiniere forestiere destinate reîmpăduririi;
- 4. echipamente și infrastructură sportivă cu scopul de a împiedica sau întrerupe desfășurarea evenimentelor sportive.

Se pedepsește cu închisoare de la unu la cinci ani orice faptă de a distruge, deteriora sau aduce în stare de neîntrebuințare, în totalitate sau în parte, bunuri mobile sau imobile ale altora, în timpul unor evenimente care au loc într-un loc public sau deschis publicului.

Pentru infracțiunile prevăzute la alineatele precedente, suspendarea condiționată a pedepsei este supusă înlăturării consecințelor vătămătoare sau periculoase ale infracțiunii sau, dacă infractorul nu se opune, prestării de activități neremunerate în favoarea comunității pe perioadă determinată, nedepășind în orice caz durata pedepsei cu suspendare, conform procedurilor indicate de judecător în sentința de condamnare.

În completare, art. 639 din Codul penal prevede că: Oricine, în afară de cazurile prevăzute la articolul 635, deteriorează sau murdărește bunurilor mobile sau imobile ale altora poate fi pedepsit, în urma unei plângeri din partea persoanei vătămate, cu o amandă de până la 103 euro .

Dacă infracțiunea este săvârșită pe bunuri imobile sau pe mijloace de transport publice sau private, pedeapsa este închisoarea de la una la șase luni sau amendă între 300 și 1.000 de euro. În cazul în care infracțiunea este săvârșită asupra unor bunuri de interes istoric sau artistic, se aplică pedeapsa închisorii de la trei luni la un an și amenda de la 1.000 la 3.000 euro .

În cazurile de recidivă pentru faptele prevăzute la al doilea paragraf, se aplică pedeapsa închisorii de la trei luni la doi ani și amendă de până la 10.000 de euro.

În cazurile prevăzute la al doilea alineat, procedura se efectuează din oficiu.

Odată cu sentința de condamnare pentru infracțiunile prevăzute la al doilea și al treilea paragraf, judecătorul, în scopurile prevăzute la articolul 165, primul paragraf, poate dispune obligarea refacerii și curățării locurilor sau, în cazul în care aceasta nu este posibilă, obligația de a suporta costurile sau de a rambursa costurile efectuate în acest scop, ori, în cazul în care persoana condamnată nu se opune, prestarea de activități neremunerate în serviciul comunității pe o perioadă determinată, care nu poate depăși durata de pedeapsă cu suspendare, conform modalităților indicate în sentința de condamnare.

Lituania

Codul penal lituanian și Codul privind contravențiile administrative nu fac referire specifică la *graffiti* ca infracțiune. Totuși, plasarea de *graffiti* poate fi tratată ca o infracțiune în cazul în care provoacă daune proprietății publice sau private. Conform Codului privind contravențiile administrative la art. 115, o deteriorare intenționată a proprietății care provoacă pagube minore poate fi pedepsită cu amendă între 30 și 90 de euro. Potrivit Codului penal, art 84: persoana care deteriorează sau distruge bunurile altuia poate fi pedepsit cu muncă în folosul comunității, amendă, pedepse privative de libertate sau cu închisoare de până la doi ani, acțiunea penală pornește fie prin plângerea depusă de către persoane prejudiciată, fie la cererea procurorului. O persoană care a împlinit vârsta de 14 ani poate fi trasă la răspundere pentru această infracțiune.

Polonia

În Polonia, fapta de plasare a unui desen *graffiti* este sancționată în temeiul art. 63a din Codul de procedură penală. Acesta prevede că:

§ 1. Oricine plasează o reclamă, afiș, pancartă, pliant, inscripție sau desen într-un loc public care nu este destinat acestui scop sau le expune în altă parte fără acordul administratorului locului respectiv, poate fi pedepsit cu restrângerea libertății sau amendă.

§ 1a. Incitarea și complicitatea sunt pedepsite prin lege.

§ 2. În cazul săvârșirii unei astfel de infracțiuni, se poate dispune confiscarea obiectelor folosite sau destinate săvârșirii infracțiunii, chiar dacă acestea nu sunt proprietatea făptuitorului, precum și o amendă de până la 1.500 PLN (zlot polonez) și obligația de a readuce locului afectat la starea anterioară.

Comportamentul sancționat la articolul 63a din Codul de procedură civilă privește executarea *graffiti*-ului ce poate duce la deteriorarea bunului sau la distrugerea

acestui ora la aducerea acestuia la o stare de neîntrebuințare. Într-o astfel de situație, comportamentul autorului infracțiunii este calificat drept infracțiune efectivă, în temeiul articolului 63a alin. (1) din Codul de procedură penală și al art. 124 din Codul de procedură penală, fapt pe care legiuitorul l-a precizat la art. 9 alin. 1. În cazul în care fapta se bazează pe infracțiuni prevăzute în două sau mai multe dispoziții ale legii, se aplică cea care prevede pedeapsa cea mai severă (ceea ce nu împiedică impunerea de măsuri penale pe baza altor dispoziții încălcate).

Art. 124 prevede că:

§ 1. Orice persoană care distruge, deteriorează sau aduce în stare de neîntrebuințare în mod intenționat, dacă prejudiciul nu depășește 500 PLN, poate fi pedepsită cu detenție, restrângerea libertății sau cu amendă;

§ 2. Tentativa, incitarea și complicitatea sunt pedepsite conform legii;

§ 3. Urmărirea penală are loc la cererea părții vătămate;

§ 4. În cazul săvârșirii unei infracțiuni, se poate dispune plata contravalorii prejudiciului cauzat sau obligația de a-l readuce la starea anterioară.

În Polonia, cele mai multe așa-numite zidurile legale se găsesc în Varșovia. Inițiativa „ziduri legale” a fost inițiată de Administrația Municipală a Drumurilor, pentru a înfrumuseța orașul și a permite creatorilor de artă stradală să picteze legal pe ziduri. În prezent, în Varșovia există aproximativ 30 de ziduri marcate cu un semn distinctiv care indică faptul că în acest moment pereții pot fi acoperiți legal cu desene sau inscripții. Administrația municipală a drumurilor a creat, de asemenea, o hartă a zidurilor legale, pe care există în mod sistematic locuri noi, în care este permisă plasarea legală de desene sau de inscripții.

Portugalia

Potrivit art. 3 din Legea nr. 61 din 23 august 2013, „este de competența consiliilor locale să licențieze inscripționarea *graffiti*-urilor, perforarea sau lipirea, în locurile identificate anterior de către solicitant”. Cu toate acestea, „intervensiunile care modifică într-un mod care creează prejudicii, alterează, deteriorează sau compromit aspectul exterior sau interior al monumentelor, clădirilor publice și religioase, de interes public

și de valoare istorică sau artistică nu sunt eligibile pentru licență”. Legea prevede că amenziile pot varia între 100 și 25 de mii de euro. Infractorul este obligat să suporte toate costurile de îndepărtare a *graffiti*-urilor.

Toate desenele de tip *graffiti* sau *tag* realizate în afara licențierilor acordate de către consiliile locale intră sub incidența legii penale. În conformitate cu art. 212 din Codul penal, o persoană care distruge, deteriorează sau aduce într-o stare de neîntrebuințare, un bun străin, în totalitate sau parțial, poate fi condamnată la închisoare de până la trei ani sau amendată. Articolele 213 și 214 se referă la formele agravante ale infracțiunii.

Astfel la art. 213 cazurile agravante sunt identificate în următoarele situații: 1). Oricine distruge, total sau parțial, deteriorează, sau aduce în stare de neîntrebuințare:

- A) bunuri de mare valoare sau animale ale altor persoane;
- B) monumente publice;
- C) bunurile sau animalele destinate uzului și utilității publice sau organismelor sau serviciilor publice;
- D) bunurile care aparțin patrimoniului cultural și sunt clasificate legal sau în curs de clasificare; sau
- e) bunurile sau animalele din proprietatea unui cult religios și care se află într-un loc destinat cultului sau într-un cimetir.

Poate fi pedepsit cu închisoare de până la cinci ani sau cu amendă.

În plus, la fel ca în cazul altor infracțiuni, cererea de despăgubire pentru prejudiciul cauzat ar trebui, de regulă, să fie depusă împreună cu dosarul de urmărire penală.

Orașele mari au propriile lor programe de combatere a picturilor *graffiti*. De exemplu, Lisabona a semnat un protocol de cooperare cu Parchetul, poliția, serviciile de reintegrare ale Ministerului Justiției și cu Asociația proprietarilor de case din Lisabona pentru a gestiona eficient intervențiile în zonele afectate de *graffiti* ale orașului. Acest protocol stabilește că, atunci când persoana responsabilă de pictura *graffiti* este prins în act, se aplică următoarele reguli:

- Procedura se face în regim de urgență, fiind cunoscută și sub denumirea de procedură sumară;
- Cu acordul tuturor părților, Parchetul inițiază procedura care vizează suspendarea provizorie a urmăririi penale. Prin urmare, pârâtul face obiectul unor ordonanțe speciale și al unor norme de conduită (supraveghere) pentru o perioadă determinată și, în urma respectării acestor norme, procedura împotriva sa va înceta. Normele de încetare și de conduită aplicate pot include, printre altele:
 - plata unei despăgubiri către proprietarul clădirii sau plata unei anumite sume de bani către o instituție caritabilă;
 - participarea la un program sau la o activitate socială;
 - participarea la un serviciu de interes public, cum ar fi curățarea și/sau vopsirea clădirilor și suprafețelor afectate de *graffiti*.

Slovacia

Nici în legislația slovacă nu este prevăzută activitatea de *graffiti* în sine, însă faptele respective sunt sancționate în temeiul art. 246 al Codului penal.

„(1). Persoana care deteriorează un lucru care nu îi aparține prin stropire, vopsire, acoperire parțială cu vopsea sau altă substanță, poate fi pedepsită cu închisoare de până la un an.

(2) Infractorul poate fi pedepsit cu închisoare de la șase luni la trei ani dacă săvârșește fapta menționată la alin. (1) iar : a) prejudiciul adus este unul foarte mare sau b) dintr-o motivație specială.

(3) Infractorul poate fi pedepsit cu închisoare de la trei la opt ani dacă săvârșește fapta menționată la alin. (1): a) asupra unui bun care se bucură de protecție în temeiul unei reglementări speciale, b) provoacă prejudicii semnificative prin aceasta, c) printr-o conduită mai gravă (concurs de infracțiuni).

Slovenia

Legea privind protecția ordinii publice prevede la art.13 scrierea pe clădiri (obiecte) ca fiind infracțiune. În sensul articolului, o persoană care scrie sau desenează pe pereți, garduri sau orice altă suprafață publică, cu excepția suprafețelor în care o astfel de scriere este permisă, săvârșește o infracțiune. O astfel de infracțiune se pedepsește cu o amendă de aproximativ 200 euro.

Pentru depunerea unei plângeri de către partea vătămată pentru daunele suferite printr-o faptă ilicită, astfel cum este definită în articolele legii menționate, sunt aplicabile dispozițiile generale ale legii civile.

Este posibilă stabilirea răspunderii penale în sfera de incriminare a producerii de prejudicii asupra bunurilor terților, în temeiul art. 224 din Codul penal - care prevede că oricine deteriorează, distruge sau face impropriu folosirii un bun aparținând altuia poate fi pedepsit cu amendă sau închisoare de cel mult doi ani. Urmărirea penală se pune în mișcare ca urmare a plângerii părții vătămate.

În completare, art. 223 prevede infracțiunea de distrugere a unor bunuri cu o semnificație istorică, culturală sau naturală deosebită. Articolul prevede că: (1) Oricine deteriorează sau distruge în mod ilegal un lucru cu o însemnătate culturală sau istorică deosebită, cu valoare naturală sau altă bogăție naturală protejată ori un lucru care este un bun public, poate fi pedepsit cu închisoare de până la cinci ani. (2) Dacă un lucru avariat sau distrus este un monument cultural sau istoric sau este de o valoare naturală mare sau excepțională pentru Republica Slovenia sau dacă prejudiciul cauzat este mare, făptuitorul se pedepsește cu închisoare de până la opt ani.

Spania

Legea patrimoniului administrațiilor publice (articolul 192 alin.2 lit. A și art. 193) stabilește obligația celor care prejudiciază proprietatea publică, atât de a suporta sancțiunile corespunzătoare, cât și de a „aduce bunul în starea anterioară, cu despăgubirea de daune ireparabile și daune produse” (suma respectivă se va percepe prin constrângere, dacă este cazul). Daunele aduse bunurilor publice sunt considerate, în contextul legii menționate, infracțiuni grave.

Pe de altă parte, jurisdicția localităților autorizează Consiliile Locale să încadreze prin ordonanțe fapte precum cele de plasare de desene *graffiti* și să aibă în vedere sancțiuni și măsuri de restabilire, cu pedepse mai mari.

Vechiul art. 626 din Codul penal spaniol îi pedepsea pe cei care desenau pe „imobile din domeniul public sau privat, fără autorizația corespunzătoare a Administrației sau a proprietarilor săi” cu o pedeapsă privativă de libertate de la două până la șase zile sau de a lucra în folosul comunității. Acest articol a fost abrogat prin Legea 1/2015. Potrivit notei de fundamentare a noii legi, faptele respective vor fi sancționate fie cu amendă administrativă conform prevederilor din legislația specifică, sau se va face trimitere la art. 263 și 267 din Codul penal. Art. 263 se referă la daune asupra bunurilor în general și prevede ca sancțiuni: amenda de la șase la 24 de luni, ținând cont de starea economică a victimei și de cuantumul prejudiciului. Dacă valoarea prejudiciului cauzat nu depășește 400 euro, se va aplica amendă. Ca circumstanțe agravante se poate reține alin. 1° pct. 4 care se referă la situația în care sunt afectate bunurile din proprietate publică. Art. 267 se referă la situația în care este vorba de neglijență, caz în care urmărirea penală începe doar în urma plângerii persoanei prejudiciate.

Când Barcelona a devenit o destinație turistică populară, a fost implementat un proiect amplu de „curățare” și de prevenire a deteriorării vizuale a monumentelor și clădirilor. Autoritățile locale din Barcelona au mărit sancțiunile legate de *graffiti* (în anul 2006) și au fost aplicate amenzi de până la 3.000 de euro. Unii artiști au început să picteze în spații interioare private sau au decis să deschidă galerii de artă.

Nici în regiunea orașului Valencia *graffiti*-ul nu are o reglementare clară, faptele de plasare de *graffiti* fiind ilegale conform legislației penale. Autoritățile însă au ales să facă „derogări” în anumite cazuri, constatându-se că arta respectivă a avut un efect pozitiv asupra peisajului urban, iar comunitatea având sentimente predominant pozitive față de acestea. Așa numitele derogări au fost făcute în sensul de a nu mai urmări penal, chiar *in rem*, faptele respective. Un astfel de caz poate fi întâlnit în cazul cartierului El Carmen.

Sebastian I. Burduja
Deputat al Partidului Național Liberal
în Parlamentul României

Regatul Unit

În Anglia și Țara Galilor, plasarea de graffiti este considerată infracțiune în conformitate cu Actul privind infracțiunile și contravențiile din 1971, iar infractorii pot fi pedepsiți cu amendă.

În Scoția, *graffiti*-ul este tratat ca un act de vandalism și urmărit penal în temeiul Legii penale (consolidate) din Scoția din 1995. Amenda maximă este de 10.000 lire sterline. O pedeapsă cu închisoarea de până la 3 luni este posibilă și pentru o primă infracțiune și de până la 6 luni pentru recidivă.

Din 2004 fapta comercianților de a vinde vopsea în recipiente tip spray către tinerii sub 16 ani constituie infracțiune. În Anglia și Țara Galilor, infracțiunea se încadrează în secțiunea 54 din Legea privind comportamentul antisocial din 2003, cu o amendă maximă de 2500 de lire sterline. În Scoția infracțiunea echivalentă se sancționează în conformitate cu secțiunea 122 din Actul privind comportamentul antisocial (Scoția) din 2004, cu o amendă maximă de 1000 de lire sterline.

Secțiunea 58 din Legea scoțiană permite consiliilor locale să transmită o notificare de eliminare a *graffiti*-ului proprietarului, ocupantului sau operatorului a ceea ce a fost deteriorat, solicitându-le să îl elimine în termen de 28 de zile.

Inițiator,
~~Sebastian-Ioan BURDUJA~~
Deputat PNL